

מראי מקומות- בכורות ל"ג

הוא משום דילפי' מחזה ושוק, א"כ זהו רק לזרים, אבל נשי כהנים מותרות בחזה ושוק, וא"כ שפיר יהיו מותרות גם בבכור בעל מום.

(ד) **אלא פסולי המוקדשין דאלימי למיתפס פדיונו-** הק' הראשית בכורים, הא כאן מיירי בפסולי המוקדשין לאחר פדיונו, ובזה לא אלימי שוב למיתפס פדיונו, וא"כ מאי אלימי פסוה"מ מבכור. וביאר דיש חילוק בין בכור לפסוה"מ, דקדושת פסוה"מ אינו פקע אלא ע"י פדיון, אבל לא ע"י שינוי בהגוף. וא"כ, אם יש איזה קדושה שנשארת בהן לאחר פדיונו, הרי הוא נשארה אף לאחר שחיטה. משא"כ בכור, ששינוי הגוף פועל בו להפקיעו מקדושתו, דע"י מום נפקע ממנו קדושת בכור תם בלי פדיון, וא"כ ה"ה מסתבר לומר דשחיטה מפקיע ממנו קדושתו שנשאר על הבעל מום. וזהו מה דאמר' כאן דע"כ לא קאמר ראב"ש אלא בפסוה"מ דאלימא למתפס פדיונו, דהיינו דכיון דאלימא קדושתו שאינה נפקעת אלא ע"י פדיון, ע"כ אין השחיטה פועלת בהן להפקיע הקדושה שנשארת לאחר הפדיון.

(ה) **אין מקיזין לו את הדם- פרש"י,** ואפי' במקום שאין עושין מום, דהא יכול לחזור ולהתרפאות המכה, מ"מ אין מקיזין משום דאדם בהול על ממונו, וכו'. והעיר הרש"ש, דמבואר מדברי רש"י דמן התורה מותר לעשות מום עובר, ולכן כל האיסור הוא רק מחמת מה שבהול על ממונו. אלא דהק' דמנ"ל זה, דהרי אסור להקריבו מדאורייתא כל זמן שעודו בו, וא"כ למה לא יהי' בכלל כל מום לא יהיו בו, ולכא"פ נרביי' זה מ"כל", דלכא"פ זה יותר קרוב לדרוש מדרשת ר"מ וחכמים, והניח בקו'.

(ו) **חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה- פרש"י בפסחים (טו.),** שאירע ספק טומאה, כגון שנכנס אדם טמא לשם, ספק נגע ספק לא נגע. והק' תוס' שם (ד"ה חבית), ממ"נ, אם ברה"י הוא, ספקו טמא, ואם ברה"ר, ספקו טהור. ולכן פ"י תוס' דמיירי כגון שהיו

(א) **ומה טמא שאינו אוכל בקק"ל אוכל בבכור, זר שאוכל בקק"ל, אינו דין שיאכל בבכור, וכו'-** הק' המהרי"ט אלגאזי (מ', ב'), הא איכא למיפרך, דמה לבכור שכן הוא מתנת כהונה, וא"כ שפיר י"ל דמסברא הוי עדיף מזר, אף דלענין קק"ל הוי זר עדיף מבכור (ומדמה זה לתרומה טמאה, דאף דמצינו דכהן טמא שאוכל תרומה טהורה במיתה, וזר שאוכל תרומה טהורה במיתה, אבל בתרומה טמאה הוי כהן שאוכלה בלאו בעלמא, משא"כ ישראל האוכלה הוי במיתה, אלמא דכיון דמתנת כהונה הוא, א"כ הוי הכהן שייך טפי אליו), וע"ש באריכות.

(ב) **מה לטמא שכן הותר מכללו בעבודת ציבור-** העיר המצפה איתן, הא קיי"ל אליבא דב"ה, וב"ה ס"ל דאפי' טמא בטומאה היוצא מגופו יכול לאכול בבכור, הגם דטומאה זו אינו הותר מכללו בעבודת ציבור, וא"כ לכא"ו הדרה הק"ו לדוכתי, דאם טמא שהטומאה יוצאה מגופו יכול לאכול בבכור, ק"ו זר. וכ' דלכא"ו אין לומר דשם טומאה קפריך, שהרי זהו פירכו כל דהו, ולא פרכינן לה (כדאי' בזבחים י:). אולם כ' דאולי כיון דהק"ו בא לאפוקי מההיקש, א"כ אפי' בפירכא כל דהו מפרכינן ק"ו בכה"ג.

(ג) **ת"ר בכור אין מאכילין אותו לנדות, וכו'-** ע' במנחת אברהם שהביא מה שהק' בספר אמבוהא דספרי מכאן על שי' הראב"ד (בהשגות, נדרים א', י"א), דנשים אסורים מלאכול מבכור, דכאן נח' ב"ש וב"ה לענין נשים נדות, אבל מבואר דכ"ע מודו דנשים טהורות מותרות (אף דהלחם משנה פי' דכוונת הראב"ד רק לענין נתינה, אבל אינו מדבר על האכילה, אבל מבואר ברשב"א ובמאירי בנדרים (י"ב) דהבינו בדעת הראב"ד דכוונתו אף לענין אכילה). ותי' המנח"א דהא חזה ושוק פשוט הוא דמותר אף לנשי כהנים, ומה דנאסרות בבכור תם, היינו משום דאי' לאו מיוחד לזרים לענין בכור תם, ונשים נכללים בזה. וא"כ, כיון דמה דזרים אסורים בבכור בעל מום לפי ב"ש

מום עובר. ולפי"ז, י"ל דגם אחר הקזה ג"כ אכתי מום עובר הוא עד שיתרפא, וא"כ ממילא מיושב הב' קושיות, דנחשב דהוסיף מום על מום, ואף דיתרפא המום הראשון, אבל כל זמן שאינו נתרפא, סכ"ס מום הראשון מום הוא, ודומה להוסיף מום על מום גמור.

(י) **ורבנן נמי הכתיב כל מום לא יהי בו, לגרמא הוא דאתי- כ' הראשית בכורים, דלפי"ז לכאור' יצא דלפי ר"מ דאין לו קרא מיותר לזה, א"כ לכאור' י"ל דע"י גרמא שרי. ע"ש מש"כ בזה, והביא דהיראים (שפ"ג) כ' דבאמת לפי ר"מ ע"י גרמא שרי.**

שם שתי חביות ברה"י, ונגע בא' מהן ואינו יודע באיזה מהן נגע, דהשתא הוי שתייהן ספיקות מדאורייתא, דהא לא ילפי' ספקן טמא מספק סוטה אא"כ דבר שיכול להיות אמת, אבל כאן לטמא שניהם אינו יכול להיות אמת, וא"כ אמרי' דנשאר בספק.

(ז) **ר' יהושע אומר אם היתה מונחת במקום המוצנע יניחנה במקום התורפה- פרש"י,** דכיון דאינה ראוי' לאכילה שמא טמאה היא, ולא לזילוף שמא טהורה ואסור לאבדה בידים, הלכך יגלנה ותיטמא ותהא ראוי' לזילוף. ולכאור' משמע דזהו דינו, דצריך להניחה במקום התורפה כדי לטמאותה בלשון ודאי. אולם **ברש"י בפסחים (טו.) כ' "כלומר, אם רצה לגרום לה טומאה", ומשמע דלאו דינא הוא דצריך לעשות כן, וצ"ע.**

(ח) **הכל מודים במחמץ אחר מחמץ שהוא חייב- כ' הקרן אורה (מנחות נו:) דלשון הגמ' משמע דהיינו כמו מסרס אחר מסרס ומטיל מום לבעל מום, דהיינו דהוסיף חמץ על חמצו. אבל כ' דלא נראה כן, אלא דכל שנעשה חמץ, שוב אי אפשר לו לטפל באפייתו כלל, אפי' אם אינו באופן שיתחמץ טפי. וע"ש שמפקפק בזה, וכ' דמלשון רש"י שם לכאור' לא משמע כן, אלא משמע דעיקר האיסור הוא דמסייע להחמיץ. וע"ע בשפת אמת שם שנקט כן, דהאיסור במחמץ אחר מחמץ הוא להוסיף חימוץ, וע"ש שביאר איך נילף זה מהפסוקים דלא תעשה ולא תאפה.**

(ט) **לא נח' אלא במטיל מום בבעל מום- הק' השפת אמת, איך מדמה הא דמתני' למטיל מום בבעל מום, די"ל דאפי' למ"ד דהתם אסור, היינו משום דהתם מוסיף מום על מומו, אבל כאן, הרי ע"י מומו החדש יתרפא מום שהי' מקודם, וא"כ י"ל דשרי טפי. וגם ק' לאידך גיסא, דמאן דהתיר התם, היינו משום שיש כבר מום גמור, אבל כאן, שהמום שייך לרפאותו, אע"פ דאינו שייך לרפואה אלא אם יתילד בו מום אחר, הא סכ"ס עכשיו אינו בעל מום גמור. ותי' דאולי ס"ל להגמ' דאפי' במום עובר מותר להטיל מום קבוע, דעכ"פ לאו תמים הוא, וא"כ, אחזו דם הוי עכ"פ כמו**